

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

308

Szerző He -

Cím Képek az utcáról. IX.

Hely

Idő

"1944"

Személy

Forrás: Pesti napló

Bp.

(Hely)

1944

(Idő)

III/5

(Köt. v. füz.)

Helyszám

KÉPEK AZ UTCARÓL.

— Saját tudósítónktól. —

IX.

Budán.

Néhány esztendeje mintha közelebb értek volna egymáshoz Pest és Buda, amelyhez azonban rögtön hozzá kell tennünk, hogy aki a közeledést kezdte, az természetesen Pest volt. A Duna, amely hosszú századokig elválasztotta a büszke Budát a nyomorult és szegényes Pesttől, már alig határ, s a friss levegőben, amely illatosan száll a Gellérthegy meg a Svábhegy felől, a jobbraton már benne vannak a nehéz pesti sóhajok. A bérkaszárnnyak átvándorolnak Budára s ahol tavaly még sárga mezei virág örült a tavasznak, ott ma már ezer forintot fizetnek három utcai szobáért. Az ódon házak, a földszintes viskók egyre kevesbednek s láttukra ma már nem kél a szívben ábrándos érzés a régi Budáról s a kedves, nyugodalmias kicsi házakról, hanem kissé irigy fölkiáltás:

— Még mindig spekulál ezzel a rongyos viskóval a gazdája . . . Persze, egy év múlva még többet ér majd itt a telek . . .

Budáról szólva elszáll a gondolat a Vár felé, ahol még nyugodalmias csöndben ülnek egymásmellett az ódon házak, fáradt és homályos ablakszemeikkel; a régi Tabán felé, ahol a város csákánya belekapott a düledező viskókba, hogy villavárost építsen a helyükbe; a Krisztinaváros s a Viziváros felé, ahol a bérkaszárnnyak már megesszik a kicsi házakat s ki a Naphegy, a Kissvábhegy, a Hüvösvölgy, a Zugliget felé, ahol bájos villák pihennek az öreg fák között.

Csak a nevüket kell fölemlítenem s akár a Naphegyet, akár a Városmajort, akár a Rózsadombot mondom, mintha már hallanám a fák zugását s látnám a napot, amely a fényesebb sugarait küldi le Budára. És elbolyongva a jelenben, minduntalan és mindenhol elöcsillog a múlt, már Buda nevében is, amely nem jelent mást a hagyomány szerint, mint hun őseink bátorságát. Budát Attila őcsészéről nevezték el, de a hatalmas királynak nem tetszett, hogy meggyilkolt őcséce emlékezete fenmarad; megparancsolta tehát, hogy Attilavárnak nevezzék el e helyet. S a németek, akik rettegtek a fejedelemtől s nem mertek még halottaiban sem ellenszegülni a hatalmasnak, Etzelburgnak nevezték századokig a Duna jobbrattján elterülő várost. De csak a németek, mert őseink még az élő fejedelemmel is dacolni mertek s Budának nevezték továbbra is Attilavárát. S Attilától máig folyton élt Buda, de a dicsőséges és fájdalmas múlt emlékei már csak az emlékezetünkben vannak s nem a földön, amely beitta magába Hunyadi László és Martinovics apát vérét s éppen úgy eltüntette Nagy Lajos és Mátyás büszke palotáit, mint a budai basák nyomait. Kint a németvölgyi temetőben még fonnyadnak a koszorúk egy siron, amelyben a Budát megostromló és megvédő honvédek csontjai porladnak, de a sir felé már ijesztő gyorsasággal közelednek a házak s villamoscsöngetés hangzik ott, ahol még nemrég vadon volt s ahol a madarak csak egymásnak énekeltek.

A város közeleg . . . Alig néhány éve, hogy Pest valójában fölfedezte Budát s kezdi fölöltöztetni a maga formájára, de szerencsére Budának nincsen ilyen alakja s a próbálkozás sohasem sikerülhet. A hegyek ellenszegülnek Pestnek s ha a sík földcsíkon

pesti paloták emelkednek is, a hegyek és a völgyek megmaradnak Budának. Tulajdonképpen a pesti ember is ezt a Budát szereti; az ódon utcákat, amelyekben kis korcsmák rejtőznek s a hegyoldalak árnyékos utjait, de amint pénzt akar keresni, irgalmatlanul kivágatja a fákat és szidja a hegyet, mert hegy és nem síkság. A pestiek átrándulnak Budára és elvannak ragadtatva a szépségeitől s nincs is vasárnap, hogy valami új szépséget ne fedezzenek föl rajta. Cimek keringenek Pesten, amelyek kis budai korcsmába igazítják el az embert, ahol olyan bort lehet inni, amilyen nincsen még egy pesti milliomosnak sem. S amint a pesti átmegy Budára, mintha minden igénye megszűnt volna: aki itt kiabál a vendéglőben, az Budán megelégedetten veszi kezébe a fanyelű villát, meg kést s úgy eszik, mintha ingyen adnának neki mindent.

— Budán sokkal jobban főznek, mint Pesten — ilyen kijelentéseket lehet hallani az esti villamosokon — s a bor, azt nem hogy egy napon, de egy hónapban sem szabad említeni a pestivel együtt . . .

— S az emberek! — mondja rendszeren egy másik. — Milyen mások itt az emberek! Itt még patriarkális élet van . . .

Ah, én is el voltam ragadtatva az esti villamoson, ahol ennyi szép és mámoros szó mellett csalták meg az utasok a villamos-fársaságot, mert szakaszt váltottak s tizért utaztak; de egy vasárnap, az éjszaka óráiban, amikor gyalog bandukoltam a Margithid felé, sorsom összehozott egy kövér emberrel, aki nagyokat fujva fáradozott előre a gyalogjárón:

— Ó, ez nehéz élet . . . Ó, ez a Buda . . . —

házi nyomda 1913

ezeket mormogta magában az öreg, amikor megsaj-

náltam őt és megkerdeztem tőle:

— Mi baja, bácsi?

Az öreg meglepetve bámult rám és sietve futta felém:

— Semmi . . . semmi, kérem . . .

Szótalanul haladtunk egymás mellett s észrevettem, hogy az öreg az arcomat kémleli. Rámpislantott, majd hirtelen az eget nézte, amelyen ragyogva reszkettek az apró csillagok s éppen akkor, amikor azt hittem, hogy egy koronát fog tőlem kérni, siránkozó hangon megszólt:

— Olyan jól esik panaszkodni . . . Azt hiszem, megbízhatom önben, hogy nem mondja tovább ezeket. Én nagyon el vagyok keseredve Buda miatt . . .

— Buda miatt? — csodálkoztam.

S némi tapintatlansággal tettem hozzá:

— Hiszen, ha nem csalódom, ön szintén korcsmából jön . . .

— Igen, korcsmából — felelte mély sóhajtással. — De énnekem foglalkozásom van ott.

Most már azt hittem, hogy értem az öreget. Sajnálkozva mondtam:

— Talán csapos és nagyon sok a dolga?

Az öreg legyintett egyet a kezével.

— Nem, én nem vagyok csapos.

Szomoruan nézett maga elé és nem szólt egy szót sem. Így lépkedtünk egymás mellett egy darabig. Én nem akartam megzavarni a csendet, amelyet az öreg ugyanis nyugtalanított a szuszogásával, de már nagyon érdekelt a dolog. Ez egy titokzatos öreg ember — gondoltam magamban — vajon mi lehet? S az öreg most mintha nem akart volna beszélni. Őt egész perc alatt mindössze egy nagyon problématikus értékű kijelentést tett. Azt mondta:

→ Nehéz az élet, uram.

— Igen, nagyon nehéz — feleltem, hogy egy véleményen legyek vele e tulságosan ismert kérdésben.

Már majdnem a Margithidnél voltunk, amikor az öreg egyszerre megállott s azt mondta:

— Nekem mindennap meg kell tennem ezt a hosszú utat . . .

— Hát hol lakik?

— Messze, a Hernád-utcában.

— S ha itt van dolga, mért nem költözik át?

— Nem érdemes, mert itt csak nyáron vagyok elfoglalva. A fiaim meg télen-nyáron is odaát Pesten dolgoznak.

Most már elhatároztam, hogy nyíltan megkérdem az öreget. Amikor lassankint tovább haladtunk, csendesen mondtam:

— S miért van itt csak nyáron elfoglalva?

Az öreg rámtekintett és fájdalmasan felelte:

— Mert a „Három fácán“-ban én vagyok a budai.

Nem értettem. Meglepetve néztem az öreget, aki most felém se tekintve kérdezte:

— Ismeri a „Három fácán“-korcsmát?

— Ismerem.

— Hát ott én vagyok a budai. Mindennap kapok egy forintot, hogy budai legyek, mert a vendégek budait akarnak.

— Budait?

— Igen. A pestiek Budára jönnek, mert azt hiszik, hogy itt minden jobb is, meg olcsóbb is, mint Pesten. A Wasserkopf ur ezért eljött Budára és nyitott egy korcsmát a „Három fácán“-hoz. De a Wasserkopf ur nem mehet a vendégek elé, mert azok mindiárt észrevennék, hogy nem budai, hát így kell egy kővér ember, aki keresztül jár a korcsmán é-németül gorombáskodik.

— S ez az ember maga?

— Ez én vagyok. A Wasserkopf ur ad nekem egy vastag aranyláncot, amelyet minden éjjel visszavesz s ad egy pipát is, hogy szívjak, de a legkíméletesebb dohányt teszi bele. A vendégek örülnek nekem, hogy budai vagyok s a Wasserkopf ur is örül, de nem akar egy forintnál többet adni egy napra. Pedig ez nagyon kevés.

— Kevés.

— S ha nem ad — folytatta az öreg — ha nem ad legalább egy huszat, akkor elmegyek a Klein urhoz, mert én jobb budai vagyok, mint az övé. De elmehetek a Goldgruber urhoz is, az „Arany topolyfá“-ba, mert ő nincs megelégedve az ő budaijával. Egy forintért sok ez a munka, uram. És mindennap gyalog átjárni éjszaka innen Budáról a Hernád-utcába . . .

A Lipót-körut s a Váci-ut sarkán elváltam az öregtől, aki dohógvá haladt tovább. Hátrafordultam s a hid felől felém ragyogtak a budai oldal kis lámpásai, amelyek úgy pihentek a zöld hegyek oldalában, mint a csillagok az égen. Egy fiatal pár ment el mellett s az asszony ellágyulva mutatott át Budára:

— Ah, Buda! . . . Milyen regényes hely; mennyivel jobb lett volna ott vacsorázni egy csendes, eldugott kis korcsmában . . . Csupa hangulat odaát minden . . .

(He—)